

Engageret kommunikation

Af Trond Kristoffersen

Arbejdet med at udvikle kvaliteten i samspillet mellem voksne og børn er noget af det vigtigste, vi gør i børnehaven. Teorien omkring anerkendende relationer danner på mange måder det vigtigste værdigrundlag for børnehaver. Nu er det jo slet ikke sådan, at alle børnehaveansatte har et medfødt talent for anerkendelse og dybere indsigt i metakommunikative processer. Sagt på den pæne måde er nogle sågar kun lidt udviklingsfremmende i deres møde med ungerne. Hvordan kan man arbejde med sig selv og sine kolleger for at blive dygtigere på dette område?

Der findes en række veje at gå.

Man skal være klar over, at det, at arbejde mod en mere anerkendende dialog med børn, forudsætter et fuldstændigt engagement fra den voksnes side.

Endvidere må man forstå, at det at arbejde med børn handler om at arbejde med sin egen udvikling og refleksion over egne oplevelser i samspillet, for det er her nøglen til udvikling ligger. For at komme hertil må man øve sig. For at øve sig må man have en idé om, hvad man skal øve sig i. Her følger nogle forslag.

Spejling

At spejle børns følelser handler om at sætte ord på de følelser, man ved, barnet har, sådan at barnet selv kan blive bevidst om dette. Det grundlæggende er at erkende – at vide hvad barnet føler, hvorfor det gør det og sætte ord på det. "Du er vred, fordi Patrick tog bolden fra dig." Her er der jo ikke særlig meget plads til fejl. Den voksne må vide, gennem engageret tilstedeværelse, at det faktisk var det, som var årsagen til raserianfaldet. Når barnet får en sådan rigtig forklaring på for eksempel et raserianfald, falder det meget hurtigt ned. Ikke alene forstår barnet, hvad der netop skete, det har sandelig også fået forståelse fra en voksen. Man skal altså ikke spørge, "er du vred fordi...?" Så må barnet give svaret, og ofte ved barnet ikke, hvorfor det er vredt. Pointen er, at den voksne, som med sikkerhed ved, hvad der skete, og hvorfor barnet blev så rasende, skal fortælle barnet dette, nærmest som en information. Det skal understreges, at her er der hverken plads til sjusk eller fejl.

Afgrænsning, jeg-meldinger

Vi snakker om selvafrænsning og voksnes definitionsagt. Voksne har en tendens til at give børn skylden for problemer, som egentlig hører hjemme hos den voksne: "Hvad er det for noget rod? Hvor mange gange har jeg sagt, at du ikke skal rode i garderoben? Kan du aldrig høre efter!" Det er her Jesper Juul mener, at vi voksne kommunikerer med børn på en måde, som krænker deres integritet. Her er den voksnes indre stemme: "Jeg har fået tilbagemelding fra forældre og lederen om, at der er alt for rodet i garderoben, og nu er det lige før barnet bliver hentet og se på dette kaos! Hjælp!" For at træne

grænsesætning og ansvarlig brug af definitionsmagten, kan jeg-meldinger være til hjælp. Der er tre vigtige regler her:

1. Give en neutral beskrivelse af situationen
2. Beskrive udviklingen af situationen dag for dag
3. Beskrive hvilke konsekvenser det får for dig

Et eksempel:

Barnets område	Neutralt område	Mit område
		1. Når der er så meget uro her..
		2. ..bliver jeg træt og forstyrret
	3. ...så får vi ikke spillet vores spil færdigt.	

Man skal altså ikke komme ind på barnets område. Her følger nogle almindelige "regelbrud" i forhold til jeg-meldinger

- brug af "du"
- færdige løsninger
- følelser som skaber dårlig samvittighed
- for mange ord
- irettesættelser
- moralisering
- analyse
- beskrivelse af barnets handling
- beskrivelse af barnet
- henvise til at det er sket før

At arbejde med dette forudsætter, at den voksne optræder med social ansvarlighed. Den voksne må tage barnets problemer alvorligt og ikke anklage det for at være sur og tvær. Så er man langt med afgrænset ansvarlighed. Den voksne må endvidere være bevidst om egne holdninger, normer og værdier og se, hvilken betydning disse har i arbejdet. Det nytter ikke at sige, "det er ikke

så vigtigt. Bare se på os – vi er da blevet mennesker alligevel!” Så har man ikke noget at gøre i en børnehave. Det er også helt grundlæggende, at den voksne udvikler en positiv holdning til børns konflikter. Børn skal være i konflikt med omgivelserne. Det er sådan barnet lærer og udvikler sig. Det er normalt, nødvendigt og sundt.